

עת"מ 14-07-34113
קבוע ליום 28.10.14

בבית המשפט המחוזי בירושלים
בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים
בפני כבוד הנשיא השופט דוד חשין

בעניין שבין:

- העותרים:**
1. אדקידק ת.ז.
 2. אדקידק, קטינה, ילידת 2001
 3. קטין, יליד 2002
 4. קטינה, ילידת 2002
 5. קטין, יליד 2009
 6. קטין, יליד 2012
 7. המוקד להגנת הפרט - ע"ר 80163517
כולם ע"י עוה"ד נועה דיאמונד ואח'
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
מרחק אבו עוביידה 4, ירושלים, 37200
טל: 02-6283555 ; פקס: 02-6276317

נגד

המשיבה: רשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול

ע"י פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)
רח' מח"ל 7, מעלות דפנה, ירושלים
טל: 02-5419555 ; פקס: 02-5419581

כתב תשובה

המשיב מתכבד להגיש כתב תשובה מטעמו.

בית המשפט מתבקש להאריך את המועד להגשת כתב התשובה מיום 30/9/2014 ועד היום, וזאת מטעמים אישיים של ב"כ המשיב, וכן בהתחשב בשביתת המזכירות שחלה אמש. ב"כ העותרים נתנה את הסכמתה האדיבה לבקשה זו.

פתח דבר:

עניינה של עתירה זו, בתשובות **שפקעה לפני כ- 17 שנים**. העותר טוען כנגד פקיעה זו. לגופו של עניין, העותר, אשר קיימת לגביו מניעה פלילית עקב מעורבותו בפעילות פלילית, תוקף את החלטת המשיב שלא להשיב את מעמד תושב הקבע שהחזיק העותר אשר פקע נוכח העתקת מקום מגוריו לאזור החל משנת 1988. כבר בפתח הדברים, יבקש המשיב לציין כי דינה של העתירה להידחות על הסף מחמת היעדר ניקיון כפיים, שכן, בגרסאות העותר עולות סתירות מהותיות ביחס לעברו ובכלל זה לזיקותיו לישראל, הנותנות משנה תוקף לעמדת המשיב כי מזה עשרות שנים לעותר אין כל זיקה לישראל. גם לא כיום.

לחילופין, עמדת המשיב כי דין העתירה להידחות אף לגופה. בקליפת אגוז, הואיל ותושבות העותר פקעה, בין השאר, על סמך חקירת המוסד לביטוח לאומי (להלן "מל"ל"), אשר קבעה כי העותר ומשפחתו עברו להתגורר מחוץ לתחום ישראל לשכונת א-ראם לתקופה העולה על – 7 שנים, והואיל ועד ליום זה לא הציג העותר כל ראיה כי הוא מקיים מרכז חיים בישראל, תושבות העותר פקעה כדין.

עתירה זו הוגשה כנגד החלטת ועדת ההשגה מיום 8.6.14 בהשגה שמספרה 43/13 אשר קובעת כי פקיעת תושבותו של העותר היתה פקיעה כדין.

העתק החלטת ועדת ההשגה מיום 8.6.14 מצ"ב, מסומו "1"

ואלו עיקרי העובדות:

1. העותר, יליד 1972, תושב קבע לשעבר, אשר עד שנת 1988 התגורר יחד עם הוריו בעיר העתיקה בירושלים.
2. בתאריך 12.12.90, נערכה חקירה של הביטוח הלאומי לאבי העותר לבחינת זכאותו לקצבאות ילדים (להלן "החקירה"). במסגרת החקירה, התברר כי אבי העותר ומשפחתו, ובכלל זה העותר עצמו, עברו להתגורר בא-ראם מאז ינואר 1988. נוכח חשיבות הדברים לעתירה זו, להלן יובאו ממצאי החקירה, כדלקמן:

"הנ"ל ניתק את הקשר עם הביטוח הלאומי ועוד ב 1.10.89 הופסקו קיצבאות הילדים. לפי חקירה מיום 12.12.90 הסתבר שמאז ראשית 1988 הוא עבר להתגורר באלראם, וכן הפסיק ב 1989 לעבוד כנהג מונית בירושלים. כל הדברים הנ"ל מעידים שהמשפחה אינה מתגוררת בתחום מאז ינואר 1988".

• העתק ממצאי החקירה מצ"ב, מסומו "2"

3. הנה כי כן, החל משנת 1988, ובהיותו בן 16, עזבו העותר ומשפחתו את ירושלים ועברו לגור באלראם. על-כן, ונוכח העתקת מקום המגורים לאזור, תושבות העותר ומשפחתו פקעה מאליה במועד זה. יצוין, כי החל מתאריך 1.10.89 הופסק תשלום קצבאות הילדים לאבי העותר אשר מעולם לא ערר על כך, ומכך עולה כי השלים למעשה עם שלילת הקצבאות נוכח העתקת מגוריו לשטחי האזור.
4. בהקשר זה יש לציין, כי לטענת העותר, המשיך להתגורר בגפו בדירת המשפחה בעיר העתיקה בקטנותו ובבגרותו עד לשנת 1996. מלבד סתירות שעלו בגרסת העותר ביחס לטענה זו ואשר יוצגו בהמשך, עמדת המדינה כי אין לקבל טענה זו נוכח חקירת המל"ל המתעדת את הבית בעיר העתיקה, כדלקמן:

"בתאריך 12.12.90 שעה 08:30 בקרתי בביתו של לוטפי אדקידק (אבי העותר - הח"מ) הנמצא ברח' עקבת סוריה 35. מתחקור בעלת הנכס... הוברר כי התובע סגר את ביתו מזה שלוש שנים ועבר לגור באלראם בשכירות מאחר וביתו טעון שיפוצים (נראו שקי מלט בביתו שהוא נעול. וחול שהוצא מהבית מפוזר בכניסה לביתו נערכו מסי' צילומים במקום)".

[הדגשות אינן במקור]

• העתק דו"ח הפעולה מיום 12.12.90 מצ"ב, מסומו "3"

5. **בשנת 1996** הורשע העותר בהליך פלילי ונכלא לתקופה של 12 חודשים בגין חבלה חמורה תוך שימוש בנשק.

6. **בתאריך 25.2.97**, פנה העותר ללשכה האזורית למינהל אוכלוסין במזרח ירושלים בבקשה לחדש את רישיון הישיבה שכרשותו. במסגרת פניה זו, הוסבר לעותר כי מאחר והעתיק מקום מגוריו לאזור החל משנת 1988, קרי מזה 9 שנים (לפחות), **הרי שאינו מחזיק עוד בתושבות**, וכן, כי בכדי לחדש מעמד זה עליו להוכיח מרכז חיים בישראל. אף-על-פי-כן, העותר זנח בקשתו זו ועד היום לא הציג כל ראיה כי הינו מקיים למעשה מרכז חיים בישראל.

• **העתק מכתב הדרישה להוכחת מרכז חיים בישראל מצ"ב, מסומן "4"**.

7. **בשנת 1997**, נכלא העותר פעם נוספת לתקופה של 12 חודשים בגין שימוש/החזקת סמים שלא לצריכה עצמית.

8. **בתאריך 22.3.99**, נישא העותר לתושבת **האזור, הגב' אדקידק**, ב"בית הדין השרעי הירדני" ברח' צלאח א-דין בירושלים. לטענת העותר, לאחר הנישואין עבר לגור עם אשתו ומשפחתה לתקופה קצרה באלראם. זה המקום לציין, כי העותר אישר את הנישואין בבית הדין השרעי הישראלי רק בשנת 2009, קרי בחלוף 10 שנים (!!!).

• **העתק חוזה הנישואין והעתק תרגום החוזה מצ"ב, מסומנים 5- "א" ו- "ב5"**
בהתאמה.

9. במרוצת השנים נולדו לעותר ואשתו חמישה ילדים אשר אף אחד מהם לא נרשם במרשם האוכלוסין הישראלי.

10. **במהלך שנת 2009**, קרי למעלה מ-12 שנה (!!!) מפנייתו האחרונה למשרד הפנים, הגיש העותר בקשה נוספת לרישיון לישיבת קבע. לטענת העותר, נמנע מלפעול להשבת התושבות במהלך תקופה ארוכה (12 שנים!!) מאחר ו"היה במצב קשה, השתמש בסמים והזניח את ענייני מעמדו במשרד הפנים".

11. **בתאריך 2.6.09**, סורבה הבקשה האמורה להשבת רישיון ישיבת הקבע מטעמים פליליים, וכן, צוין כי על העותר לעזוב את ישראל לאלתר, כדלקמן:

"הורשעת בשנת 2005 בשני תיקים בגין החזקת סמים. בשנת 2007 הורשעת בגין זיוף והתחזות לאדם אחר. בנוסף קיים מידע רב הקושר אותך בפלילים..."

• **העתק מכתב הסירוב מיום 2.6.09 מצ"ב, מסומן "6"**.

12. **בתאריך 11.2.10**, קרי 6 חודשים לאחר סירוב הבקשה, פנה העותר פעם נוספת באמצעות בא כוחו דאז למשרד הפנים בבקשה נוספת (ותמוהה) לחדש את תעודת הזהות, תוך התעלמות מהסירובים שניתנו בעניינו זה מכבר.

• **העתק פניית ב"כ העותר מיום 11.2.14 מצ"ב, מסומן "7"**.

13. **בתאריך 22.2.10**, הושב לב"כ העותר כי בקשת העותר להשבת תושבותו שהוגשה במהלך 2009 סורבה מטעמים פליליים, ושוב נתבקש העותר לצאת את ישראל לאלתר. יצוין, כי במסגרת תשובה זו, נכתב בטעות כי רישיון ישיבת העותר פקע יחד עם אמו בשנת 2006, כשהמועד הנכון של הפקיעה הוא בשנת 1997.

• העתק מכתב הסירוב מיום 22.2.10 מצ"ב, מסומן "8"

14. בתאריך 10.1.12, קרי בחלוף כמעט שנתיים (!!!) מהסירוב לבקשתו האחרונה, שוב פנה העותר באמצעות באתר כוחו הנוכחית למשרד הפנים בבקשה לקבל פרטים הנוגעים לפקיעת תושבות העותר, שכאמור פקעה 15 שנים קודם לכן.
15. בתאריך 7.2.12, הושב לעותר, כי לאור ממצאי חקירת המל"ל, אשר פורטה בהרחבה לעיל, העותר ובני משפחתו העתיקו מגוריהם לאלראם עוד בשנת 1988, על כן בקשתו מסורבת. יצוין, כי בין לבין הוחלפו מכתבים בין ב"כ העותר למשיב, על אודות פרטי החקירה שהתבצעה במהלך 1990, ובכלל זה דרישות העותר לקבל לידיו את התמונות המתעדות את בית המשפחה הנטוש בעיר העתיקה שצולמו על-ידי חוקר המל"ל בשנת 1990, קרי 22 שנה קודם לכן. יצוין, כי על-אף ניסיונות המשיב לאתר תמונות אלו, ונכח הזמן הרב שחלף, לא עלה בידי המשיב לאתרן. במצב הדברים הנוכחי, כשהעותר השתהה שנים ארוכות בטרם החליט לדרוש כי יוצגו לו תמונות אלו – גרם העותר במעשיו לנוק ראייתי למשיב, ומכאן שעומדת לזכות המשיב חזקת תקינות המעשה המינהלי אשר העותר לא סתר ולא הביא ולו ראשית ראיה לכך שבשנת 1990 התגורר בעיר העתיקה.

• העתק מכתב הסירוב מיום 7.2.12 מצ"ב, מסומן "9"

16. בתאריך 26.6.12, הוגש ערר על ההחלטה לסרב את בקשת העותר. בתמצית, בבסיס הערר טען העותר כי שלילת התושבות התבצעה שלא כדין ודינה להתבטל, וכפועל יוצא מכך הרי שאף אין צורך, לטענת העותר, לבדוק אם קיימת מניעה ביטחונית / פלילית. לגופו של עניין, טען העותר כי משלא קיבל הודעה על פקיעת התושבות, יש לראות בו כמי שתושבותו מעולם לא פקעה. לחילופין טען העותר כי מאחר והתגורר באזור המוגדר כ"ירושלים רבתי", הרי שאין לשלול את תושבותו.

• העתק הערר מיום 26.6.12 מצ"ב, מסומן "10"

17. בתאריך 22.10.12, נערך ראיון לעותר אשר במסגרתו מסר פרטים שאינם עולים בקנה אחד עם פרטים שהיו בידי המשיב קודם לכן. ודוק, במסגרת השימוע עלו סתירות מהותיות ביחס לעברו של העותר, אשר יוצגו בהרחבה בהמשך. עמדת המשיב היא כי די בסתירות אלו בכדי לדחות את העתירה על הסף מחוסר נקיון כפיים. ביתר פירוט, העותר טען כי גר עם הוריו בעיר העתיקה בירושלים עד שנת 1995-6, וזאת אף-על-פי שלפי ממצאי חקירת המל"ל בית זה נמצא נטוש כבר בשנת 1990. בנוסף, במהלך השימוע סתר העותר את הצהרותיו באותו שימוע עצמו, כדלקמן:

ש. מתי התגוררת בא-ראם!

ת. בשנת 2000 או 2001 גרתי שנתיים בערך בא-ראם וקודם התגוררתי בעיר העתיקה.

ובמקום אחר:

ש. אולי תחשוב עוד פעם כמה שנים גרת בא-ראם!

ת. אולי מ-2000 עד 2005.

• העתק השימוע מיום 22.10.12 מצ"ב, מסומן "11"

18. בתאריך 18.12.12, החליט המשיב כי הערר נדחה והעותר התבקש לצאת את הארץ. בהחלטה לסרב את הבקשה צוין, כי על-פי תיק המרשם עולה שרישיון ישיבת הקבע של העותר פקע עוד בשנת 1997. ודוק, יש לציין כי מועד זה מהווה מועד לפקיעה הפורמאלית בלבד, שכן, מבחינת עניינו של העותר עולה כי התושבות פקעה למעשה עם מעבר משפחתו באופן קבוע לא-ראם עוד בשנת 1988.

• העתק דחיית הערר מיום 18.12.12 מצ"ב, מסומן "12".

19. בתאריך 17.1.13, הגיש העותר השגה על החלטת המשיב. במהלך ההשגה, הבהיר העותר כי אין בכוונתו לבקש את החזרת תושבותו אשר פקעה, בין ע"פ "נוהל שרנסקי" ובין ע"פ סמכותו הכללית של שר הפנים, אלא הוא דורש כי ועדת ההשגה תקבע כי תושבותו לא פקעה מעולם.

20. בתאריך 20.8.13, הוגשה תגובה מטעם המשיב להשגה אשר במסגרתה חזר המשיב על עמדתו כי פקיעת התושבות של העותר הייתה כדין, וכי נוכח מניעה פלילית הוחלט לסרב את הבקשה לחידוש התושבות, כדלקמן:

"כ- 30 ידיעות הקושרות אותך למעילות פלילית, בדגש על סחר בסמים. בנוסף הורשעת בשנת 2005 ב- 2 תיקים בגין החזקת סמים, ובשנת 2007 הורשעת בגין זיוף והתחזות לאדם אחר..."

• העתק תשובת המשיב מיום 20.8.13 מצ"ב, מסומן "13".

21. בתאריך 8.6.14, ניתנה החלטה הדוחה את ההשגה. בתמצית, ציין יו"ר ועדת ההשגה כי העותר מלבד לטעון "מגיע ליי", מעולם לא הציג בפני המשיב כל הוכחה כי הוא מקיים למעשה מרכז חיים בישראל, וכי מאתר וא-ראם מוגדר כ"אזור B" הנמצא בשליטה מלאה של הרשות הפלסטינית, לא ניתן לראות בה כ"ירושלים רבתי", כדלקמן:

"העובדות בהשגה זו פשוטות, אף כי להבנתי, המשיג מנסה ואף מצליח לבלבל את המשיב. המשיג ניהל אורח חיים עברייני במהלך שנות התשעים, הרצוף בכניסה ויציאה מבית הסוהר. המשיג יודע לומר כי מחד שמר על מרכז חיים בישראל, שם היה ביתו ובני משפחתו דאגו לו, כך על פי כתב ההשגה, ומאידך, ידע לומר בראיון כי שהה תקופות שונות באזור א-ראם."

"המשיג אינו מוכן להתמודד עם עברו הפלילי אל מול המשיב. כמו שגם אינו מוכן להתמודד עם טענת פקיעת מעמד הקבע ובוחר לטעון בלהט רב "מגיע ליי" שלא ישללו מעמדי כתושב קבע בישראל. וכי מדוע מגיע למשיג שלא ישלל מעמדו. האם הוכיח המשיג קיום מרכז חיים בישראל מאז שנת 1987 ועד לשנת 2013 בתחומי ישראל, לבד מהטענה המושמעת בקול רם "מגיע ליי"! התשובה שלילית."

"עוד הערה אחת מצאתי לנכון לציין, הקביעה לעניין קו התפר של ירושלים אינה חלה על הכפר א-ראם. אולי היא חלה על מחנה הפליטים שועפת, אך אין היא חלה כלל על אזור המוגדר כ"אזור A" או "אזור B".

• העתק ההחלטה בערר מצ"ב לעיל, מסומן "1".

דין העתירה לסילוק על הסף:

שיהוי:

23. כפי שצוין בפתח הדברים, כל כולה של עתירה זו בתקיפת פקיעת רישיון ישיבת הקבע של העותר. מהרישום בתיק מרשם האוכלוסין עולה שרישיון ישיבת הקבע פקע פורמאלית בשנת 1997. על-אף טענת העותר כי נפל פגם בעצם פקיעת התושבות- ולא כך, במקרה דנא, אין עוררין ביחס למועדים בהם ידע העותר כי תושבותו פקעה, ברם נמנע מלנקוט כל פעולה במשך עשרות שנים. ודוק, די בעיון בכתב העתירה בכדי להיווכח כי לעותר לא אצה הדרך במשך לא פחות מ- 17 שנים (!!!), ומכאן, דין העתירה לסילוק על הסף מחמת שיהוי (ניכר).

24. לגופו של עניין, בתאריך 25.2.97, פנה העותר ללשכת מינהל האוכלוסין במזרח ירושלים. במסגרת פניה זו, טוען העותר כי הבין ש"יש בעיה עם התושבות" שלו (ראה: סעיף 16 לעתירה). זה המקום לציין פעם נוספת כי לתשובה זו צורף כנספח "טופס בקשת תושבות" (הכולל מספר בקשה והחתום על-ידי פקיד המשיב) במסגרתו נדרש העותר להציג בפני המשיב מסמכים המעידים על קיום מרכז חיים בישראל. יודגש, על גבי הטופס צוין (גם בשפה הערבית) בצורה שאינה יכולה להשתמע לשתי פנים, כדלקמן:

"לא נוכל להמשיך ולטפל בבקשתך, עז להמצאת כל המסמכים והפרטים הנדרשים שפורטו לעיל. אם לא יומצאו לנו המסמכים תוך שלושה חודשים ממועד מסמך זה, נראה את בקשתך כמבוטלת".

• העתק מכתב הדרישה להוכחת מרכז חיים בישראל מצ"ב לעיל, מסומן "4".

25. מהאמור לעיל מתבקשת מסקנה אחת ויחידה: כבר בפנייה ללשכת המשיב בשנת 1997 ידע העותר כי תושבותו פקעה, שכן, אלמלא ידע על פקיעת התושבות לא היה מגיש בקשה לחידושה. זה המקום לציין, כי טענתו הלכאורית של העותר שלא ניתן לראות בדרישה להמצאת מסמכי מרכז חיים כחלופה להודעה על שלילת התושבות, אין בה ממש ועדיף שלא הייתה נטענת, והדברים ברורים מאליהם ועומדים בקנה אחד עם פסיקת בית המשפט העליון. הודעה על גריעה מן המרשם איננה תנאי לפקיעתה של התושבות, וממילא העותר ידע גם ידע כי תושבותו פקעה לפחות בשנת 1997, וככל שסבר כי פקיעה זו היתה שלא כדין היה עליו לפעול באופן אקטיבי על מנת לבטל החלטה זו, או להשיב את תושבותו.

26. מהאמור יוצא אפוא, כי העותר השתהה למעלה מ- 17 שנים מסיבותיו הוא וכעת הוא נזכר לתקוף את פקיעת תושבותו שהתרחשה עוד בשנת 1997 – וזאת ככל הנראה מחמת המניעה הפלילית המשמעותית העומדת כנגדו. זאת ועוד, יש אף לציין כי העותר מצהיר בעצמו שבמשך 12 שנים "היה במצב קשה, השתמש בסמים וזנת את ענייני מעמדו במשרד הפנים" (ראה: סעיף 17 לעתירה). הודאה זו של העותר מצביעה על השיהוי הניכר בתקיפתו את פקיעת התושבות, ועמדת המשיב כי די בהודאה זו בכדי לסלק את העתירה על הסף.

27. לחילופין, ולמען הזהירות בלבד, יש לציין כי אף אם נקבל את גרסת העותר שלא ניתן להסיק מהבקשה שהגיש לחידוש רישיון ישיבת הקבע כי ידע על פקיעת תושבותו, הרי שאין להתעלם מכך שבשימוע שנערך לעותר, ציין כי פקד את לשכת המשיב בשנת 2007 בכדי לחדש את תעודת הזהות ולרשום את ילדיו. אם כן, גם אם נודע לעותר כי תושבותו פקעה רק בשנת 2007, עדין, ובחלוף 7 שנים ממועד זה, מדובר בשיהוי ניכר.

28. זה המקום להזכיר כי סעיף 17 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965 מטיל על כל תושב חובת דיווח על שינויים בפרטי הרישום בתוך 30 ימים. העותר נמנע לאורך כל השנים מלהודיע על שינוי כתובתו, נישואיו עם תושבת האזור ולידת ילדיו, וגם בכך יש כדי ללמד על השיהוי החמור בו נהג העותר, וכן על העובדה כי העותר כלל לא שהה בישראל כל אותן שנים, ועל כן פקיעת תושבותו נעשתה כדין.

29. כאמור, במשך שנים, לא טרח העותר לעדכן את מרשם האוכלוסין בעניינו: כך ביחס לנישואי העותר שאושרו בבית הדין השרעי הישראלי 10 שנים לאחר עריכתם בפועל, וכך ביחס ללידת ילדיו החל משנת 1999 ועד ליום זה. יש להניח, כי פעולות אלו לא בוצעו מאחר והעותר כלל לא קיים מרכז חיים כלשהו בישראל, שכן, במצב דברים זה ממילא לא הייתה צומחת לעותר כל תועלת ברישומים כאמור.

30. למעלה מן הצורך, ושוב למען הזהירות, גם בשנת 2009 פנה העותר בבקשה לחדש את רישיון הקבע שפקע. כפי שצוין לעיל, כבר בתאריך 2.6.2009, סורבה הבקשה להשבת התושבות מאחר ולעותר מניעה פלילית, ושוב, גם אם לטענת העותר (התמוהה) ידע העותר על פקיעת תושבותו רק בשנת 2009, עדין, ובחלוף למעלה מ-5 שנים, מדובר בשיהוי ניכר.

31. זה המקום לציין, כי בעת"מ (י-ם) 9077/08 עלאא אלדין סלהב נ' משרד הפנים הוגשה עתירה כנגד פקיעת תושבות לאחר 5 שנים מהפקיעה, ובית משפט נכבד זה סילק את העתירה על הסף מחמת שיהוי, כדלקמן:

"דינה של העתירה להידחות על הסף. עוד בשנת 2003 הודע על פקיעת התושבות. בעקבות הודעה זו לא הוגש ערר, וגם לא ננקטו הליכים כלשהם לתקיפת החלטה על פקיעת התושבות."

32. אשר על כן, יתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את העתירה שבכותרת על הסף מחמת שיהוי.

העדר ניקיון כפיים:

33. לחילופין, ולמען הזהירות בלבד, המדינה תטען כי דין העתירה להידחות על הסף אף מחמת חוסר ניקיון כפיים. כעולה מתיאור העובדות דלעיל, העתירה דן נגועה **בחוסר ניקיון כפיים מובהק**, שכן, ביסוד טענת העותר עומדת התנהלות בלתי חוקית ומסירת מידע סותר וכוזב, ומשכך יתבקש בית המשפט הנכבד למחוק את התביעה על הסף.

34. בנוסף, חשוב לציין כי העותר, שידיו עוסקות במעשים פליליים שוב ושוב מזה עשרות שנים, יודע היטב כי לשם השבת תושבותו לפי "נוהל שרנסקי" נדרש הוא לתקן את דרכיו ולחולל ממעשים פליליים עד שלא תהא עוד מניעה פלילית עומדת כנגדו. העובדה כי זנח את טענותיו להשבת תושבותו, והתמקדותו אך ורק בשאלת פקיעתה של התושבות, מעידה כי מדובר במקרה מובהק של עותר שאינו פונה בידיים נקיות לבית המשפט בבואו לבקש סעד.

המסגרת המשפטית:

35. לחוסר ניקיון כפיים בהליך המנהלי ישנם שני ראשים: האחד, חוסר ניקיון כפיים בניהול ההליך בפני בית המשפט, והשני: התנהלות העותרים עובר ובמהלך ההחלטה אותם הם מבקשים לתקוף.

36. הנה כי כן, זה מכבר נתן כבוד בית המשפט דעתו באשר לחובה הכללית המוטלת על האזרח בגילוי מידע מהותי לרשות המנהלית בפניותיו. מקל וחומר, יפים דברים אלו שבעתיים עת שמדובר ב"מתוסר אזרחות" המבקש לקבל את רישיון ישיבת הקבע אשר החזיק ופקע, כדלקמן:

"הטעיית רשות מינהלית, בעקבות אי-גילוי מידע מהותי על-ידי אזרח המבקש לקבל רישיון או טובת הנאה אחרת, פוגעת קשה, לא רק ברשות, אלא גם בציבור. ברור שקיים אינטרס ציבורי למנוע הטעיה כזאת. בג"ץ 164/97 קונטרס בע"מ נ' משרד האוצר, פ"ד נב(1) 289, 366 (1998).

37. לצד החובה הכללית, יצוין ויואר כי בית המשפט קבע שבעת בקשה לקבלת מעמד בישראל, קיימת חובת גילוי קונקרטי, וכי בהיעדר קיום החובה, יש לדחות את העתירה על הסף, כדלקמן:

"הנה כי כן, המערכת שקדה להסתיר ולהעלים, לגלות טפח ולכסות טפחיים; לא לומר אמת. כך עשתה בעתירתה, ושבה לעשות כן בערעורה. המערכת הטיחה דברים קשים, לחינם, במשרד הפנים, כשלמי האמת, התנהלותה-שלה היא הפגומה. המערכת אינה ראויה לכך שבית המשפט יושיט לה סעד". עמ"ס 7403/10 מריה בלינט נ' משרד הפנים.

38. בין כך ובין כך, יפים הדברים בעניין החובה הקונקרטית המוטלת על המבקש מעמד בישראל, ראה:

"הלכה היא כאשר מבוססת בקשה לרישיון לישיבה בישראל על נתונים כוזבים, די בטעם זה כדי להביא לדחיית הבקשה, וכי אם ניתן רישיון - די בעובדה שהבקשה התבססה על נתונים כוזבים כדי לבטלו..." עת"מ 742/06 עאידה אבו קווידר ואח' נ' שר הפנים, תק-מח 2007 (2), 985.

39. לעניין זה ראה גם:

"התנהלות העותר נגועה בהעדר ניקיון כפיים ועשיית דין עצמי. העותר הסתנן לישראל באמצעות שימוש בדרכונים מזויפים, מסר גרסאות כוזבות והמשיך לעבוד בישראל ללא אשרת עבודה ובאופן בלתי חוקי. לא רק שעובדות אלה מהוות נימוק לדחיית העתירה על הסף מחמת חסר תום לב, אלא שהן מצביעות על חוסר אמינות קיצוני של העותר, עובדה השוללת את האפשרות לקבל את גרסתו". עת"מ (ת"א) 45175-12-11 פלוני נ' מדינת ישראל- משרד הפנים (מורסם נבו)

מן הכלל אל הפרט:

40. בענייננו, מגרסאות העותר השונות במהלך בירור ענייננו, עולה מסקנה אחת- העותר, בלשון המעטה, אינו דובר אמת.

41. זה המקום לציין ולהזכיר פעם נוספת את דבריו של יו"ר וועדת ההשגה ביחס אמינותו של העותר, כדלקמן:

"העובדות בהשגה זו פשוטות, אף כי להבנתי, המשיג מנסה ואף מצליח לבלבל את המשיב. המשיג ניהל אורח חיים עברייני במהלך שנות התשעים, הרצוף בכניסה ויציאה מבית הסוהר. המשיג יודע לומר כי מחד שמר על מרכז חיים בישראל, שם היה ביתו ובני משפחתו דאגו לו, כך על פי כתב ההשגה, ומאידך ידע לומר בראיון כי שהה תקופות שונות באזור, בא-ראם."

42. נוכח חשיבות הדברים, ומאחר והמשיב סבור כי במקרה דנא עולות סתירות מהותיות בגרסאות שהציג העותר ביחס לעברו ובכלל זה מגוריו וזיקותיו לישראל, להלן יוצגו הסתירות, כדלקמן:

נושא	גרסת העותר בעתירה	גרסת העותר בשימוע	הערות
מגורי ההורים בעיר העתיקה	בעתירה טוען העותר כי תוריו עברו לא-ראם: " <u>בסוף שנות חשמונים ותחילת שנות התשעים</u> , אינו זוכר במדויק מתי" (ראה: סעיף 5).	במסגרת השימוע טען כי: " <u>ההורים גרו יחד איתי בעיר העתיקה עד -95 6 ואז עברו לא-ראם</u> ".	יצוין, בחקירת המל"ל נכתב כי איש לא התגורר בדירה מאז 87. כתמיכה לכך יש לציין כי אבי העותר לא ביקש לחדש את קצבאות הביטוח שהופסקו בשנת 1989.
מגורים בא-ראם	בעתירה מצוין כי: " <u>בשנת 1999 נישא העותר ללינא אל המונאי, תושבת השטחים. תחילה התגוררו בני הזוג בבית הורי העותר בא-ראם; בשנת 2000 עבר עם אשתו לעיסוניה</u> " (ראה: סעיף 11)	בתחילת השימוע טען העותר כי הינו מתגורר בשועפת מאז שנת 2002.	בערר שהגיש העותר חלק על העובדה כי אי פעם התגורר בא-ראם (ראה סעיף 19 לכתב הערר)
מגורים בשנת 2012 - 13	"כיום בעיסוניה"	בשימוע (מתאריך 22.10.12) טען העותר כי הוא מתגורר בשועפת.	בהשגה טען העותר כי התגורר <u>בעיסוניה עד שנת 2005 ורק בשלב זה עבר עם משפחתו לשועפת</u> (ראה: סעיף 14 להשגה)
ידיעת העותר על פקיעת התושבות	העותר מצייין כי <u>יכאשר החל להשתקם, בשנת 2009, פנה ללשכה ומילא טופס בקשה לרישיון ישיבת קבע</u> ". (ראה: סעיף 17)	בשימוע ציין העותר כי ידע על פקיעת התושבות בשנת 2007 במקום אחר בשימוע ציין: " <u>זה הטעות שלי שנוכרתי רק ב-2007, אני מודה אני אשם בזה</u> ".	כפניית העותר בשנת 1997 לחידוש התושבות נדרש להציג מרכז חיים בישראל לשם קבלת תושבות אך לא עשה כן עד 2009 למרות שלטענתו הוא מתגורר בישראל.
עבודה בישראל	עבודה בתנות ירקות ברחוב שומרי אמונים מאז הנישואין, קרי <u>משנת 1999</u> (ראה: סעיף	בשימוע טען כי הוא עובד בחנות בשומרי אמונים 8 שנים, קרי <u>משנת</u>	העותר מעולם לא הציג תלושי משכורת, תצהיר מהמעביד או ראייה אובייקטיבית כלשהי על

עבודתו בירושלים במועד כלשהו.	2004.	15), באופן הסותר את הנטען בסעיף 92 לעתירה – לפיו עבד בחברת דפוס ברחוב עבודת ישראל.	
	בשימוע טען העותר כי התגורר בעיר העתיקה עד שנת 9-1998: " <u>בשנת 2000 או 2001 גרתי שנתיים בערך בא-ראם וקודם בעיר העתיקה</u> ".	בעתירה טוען העותר כי גר בעיר העתיקה עד <u>שנת 1996</u> (ראה: סעיף 7)	מגורים בעיר העתיקה

43. יודגש, כי השימוע הינו כלי עזר שימושי, ואולי אף השימושי ביותר המצוי בידי המשיב לצורך גיבוש עמדתו בשאלה האם המבקש רישיון ישיבה דובר אמת אם לאו. ממצאי השימוע מהווים ראיה מנהלית סבירה לצורך הפעלת שיקול דעתה של המשיב (עת"מ 2268/09 אפיה נ' משרד הפנים (פורסם בנבו, 3.12.09); עת"מ 5186-01-10 עבד נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 21.4.10); עת"מ 14153-08-10 לגסה נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 30.11.10)).

44. לסיכום, כפי שצוין לעיל, העותר מעלה גרסאות סותרות אשר עומדות לו לרועץ ביחס להוכחת קיום מרכז חיים בישראל. במקרה הנוכחי, אין המשיב רואה צורך להכביר במילים ביחס לאמינות העותר, שכן, הדברים שהובאו לעיל מדברים בעד עצמם, ועל כן, יתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את העתירה מחמת היעדר ניקיון כפיים מובהק של העותר.

45. אם לא די באמור עד כה, יש אף לציין כי העדר ניקיון הכפיים עולה גם בפני בית המשפט הנכבד, כדלקמן:

"העותר מודע, כמוכן, לעברו הפלילי ולחומרות עבירותיו. עם זאת, יושם אל לב כי העבירה האחרונה בגינה נגזר על העותר עונש מאסר הייתה לפני 15 שנה- בשנת 1997. עוד יצוין כי מאז שנת 2006- במשך שמונה שנים- לא הורשע העותר באף עבירה." (סעיף 123 לעתירה)

46. בכל הכבוד, מדובר בהטעיה של בית המשפט הנכבד. ביחס לרישא הטענה יש לציין כי מעיון ברישום הפלילי שצירף העותר לעתירה (ראה: נספח ע/52), עולה כי בשנת 2007 הוטל על העותר עונש מאסר כפועל בגין שימוש במסמך מזויף.

בחינת החלטת וועדת ההשגה:

47. בטרם נפנה לגוף העתירה, נבקש לפרט בדבר סמכות וועדת ההשגה. נוהל ועדת ההשגה לזרים מתאריך 14.03.11 קובע, כי בהתאם להחלטת שר הפנים והיועץ המשפטי לממשלה, תמונה במשרד הפנים ועדת ההשגה לזרים, אחת או יותר, של דן יחיד, אשר תוסמך על ידי שר הפנים להחליט בהשגות על החלטות של לשכות רשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול המפורטות בתוספת לנוהל זה.

48. עוד נקבע, כי יושב ראש ועדת ההשגה יהווה ערכאת השגה מנהלית זמנית, עד לכינונו בחקיקה של בית הדין לעררים (שהחל לפעול בחודש יוני 2014) וכי הפניה לוועדת ההשגה לזרים בהשגה על החלטת נושא משרה ברשות האוכלוסין (וההגירה אשר יהא שלב הכרחי של מיצוי הליכים המנהליים קודם להגשת עתירה בפני בית המשפט המוסמך).

49. בתאריך 25.11.08 פורסמה בילקוט הפרסומים 5870, עמ' 439, הודעת שר הפנים על העברת סמכויות ליושב ראש ועדת ההשגה לזרים. כמו כן נקבע, כי כיושב ראש ועדת ההשגה לזרים יכהן שופט בדימוס, או מי שכשיר להיות שופט, אשר ימונה על ידי שר הפנים, בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה. החלטת ועדת ההשגה אשר הוקמה כאמור לעיל, היא ההחלטה הנדרשת לבחינה בעתירה זו. החלטה זו התקבלה על ידי טריבונל מקצועי, אשר בחן את החלטת המשיב ובדק האם מדובר בהחלטה סבירה. על החלטה זו, ניתן להגיש עתירה מנהלית.
50. ולענייננו, האופן בו הוגשה עתירה זו, מרוקן מתוכן את סמכות וועדת ההשגה. העתירה מהווה מעין כתב השגה נוסף הממחזר את אותן טענות שהועלו על ידי העותר בהליך קמא בפני ועדת ההשגה, תוך העדר התייחסות של ממש לעובדה כי ניתנה ההחלטה של הגוף המוסמך, הוא ועדת ההשגה לאחר שזו העבירה תחת שרביט ביקורתה את החלטת משרד הפנים, שמעה את טיעוני הצדדים ונתנה החלטה מנומקת.
51. תפקידו של בית המשפט הנכבד בהליך הנוכחי הינו לבחון את החלטת ועדת ההשגה ולראות האם נפל בה פגם מינהלי כלשהו המצדיק את התערבותו של בית המשפט הנכבד. כפי שנבאר להלן-לא זה המקרה נשוא העתירה הנוכחית. בעתירה דן לא נטען, וודאי לא הוכח, כי נפל פגם מנהלי כלשהו בהחלטת ועדת ההשגה ואשר בגינו על בית המשפט לבטלה.
52. למעשה, די באמור לעיל כדי לדחות את העתירה על הסף, גם בהיעדר עילה. יחד עם זאת, למען הזהירות ועל מנת שלא נמצא חסרים, נראה כי גם לגופה של העתירה אין כל עילה להתערבות והחלטת ועדת ההשגה הינה החלטה סבירה וראויה מפורטת ומנומקת שהתקבלה כדין.

דיו העתירה להידחות לגופה:

53. לשם הזהירות בלבד, תבקש המדינה לדחות את העתירה אף לגופה, שכן פקיעת רישיון הקבע של העותר התבצעה כדין, והכל כפי שיפורט להלן:

המסגרת הנורמטיבית:

שיקול דעת וסמכות שר הפנים:

54. סעיף 1(ב) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 (להלן: "חוק הכניסה לישראל") קובע, כי מי שאינו אזרח ישראלי או בעל אשרת עולה או תעודת עולה, אינו בעל זכות קנויה לשבת בישראל, וכי ישיבתו בישראל מותנית ברישיון ישיבה שינתן לו לפי חוק זה. הסמכות למתן רישיונות ישיבה ושיקול הדעת להפעלתה, על פי חוק הכניסה לישראל, מסורים לשר הפנים, או למי שהוסמך על ידו.

55. הלכה היא כי לשר הפנים נתון שיקול דעת רחב בהפעלת סמכויותיו על פי חוק הכניסה לישראל, בכלל זה לגבי השאלה האם להעניק אשרת כניסה לישראל אם לאו, והאם להעניק מעמד בישראל (רי בג"ץ 758/88 קנדל נ' שר הפנים, פ"ד מו(4) 505 (1992) (להלן: "פרשת קנדל"); בג"ץ 4156/01 דימיטרוב נ' משרד הפנים, פ"ד נו(6) 289 (2002)). זאת, בהתאם לעקרון הריבונות מכוחו יש למדינה שיקול דעת רחב להחליט מי ייכנס בשעריה, למנוע מזרים להיכנס לתחומה או להרחיקם כאשר אינם רצויים עוד (בג"ץ 482/71 קלרק נ' שר הפנים, פ"ד כז(1) 113, 117; פרשת קנדל, בעמ' 520; בג"ץ 1031/93 פסרו (גולדשטיין) נ' שר הפנים, פ"ד מט(4) 661, 705; בג"ץ 4370/01 לפקה נ' שר הפנים, פ"ד נו(4) 920, 930).

56. למעלה מן הצורך יוער, כי סמכותו של שר הפנים לאסור כניסת זר לישראל היא כה רחבה עד כי רשאי הוא לבטל אשרה שניתנה לפי חוק הכניסה לישראל ולמנוע את כניסת הזר לישראל, אף אם הוצאה לו אשרה קודם לכן בארץ מוצאו (רי סעיף 11 לחוק הכניסה לישראל).

57. ילידי מזרח-ירושלים, שהתפקדו במפקד האוכלוסין שנערך בירושלים בשנת 1967, ולא התאזרחו, רואים בהם כמי שקיבלו משר הפנים רישיון לשיבת קבע בישראל, מכוח חוק הכניסה לישראל. לעניין זה ר' פסק דינו המנחה של בית המשפט עליון, מפי כבי' השופט ברק (כתוארו אז), בבג"ץ 282/88 עווד נ' יצחק שמיר - ראש הממשלה ושר הפנים, פ"ד מב(2) 424, 432 (1988), להלן: "בג"צ עוודי".

58. מדיניות משרד הפנים הינה פועל יוצא של ריבונות המדינה וסמכותה הבלעדית להחליט מי יוכל לשהות בשטחה. ויודגש, מתן מעמד בישראל אינו עניין של מה בכך, בהיותו מעניק זכויות ויוצר סטאטוס. לצורך כך, נקבעו קריטריונים מחמירים שבבסיסם עומדים שיקולים הומניטאריים כבדי משקל, אשר ככלל, רק מי שעמד בהם נבחנת בקשתו לקבל אשרה או רישיון ישיבה בישראל (בג"ץ 9211/04 איבורה נ' משרד הפנים (פורסם בנבו, 18.7.05)).

פקיעת רישיון לשיבת קבע:

59. בהתאם לסעיף 6 לחוק הכניסה לישראל, בסמכות שר הפנים להורות על הנפקת אשרות ורישיונות ישיבה על סוגיהם, לקבוע תנאים להנפקתם ולתוקפם. בהתאם לסעיף 14 רישא לחוק הכניסה לישראל, מוסמך שר הפנים להתקין תקנות ליישום החוק. מכוח סעיף זה הותקנו תקנות הכניסה לישראל, תשל"ד-1974 (להלן: "תקנות הכניסה לישראל").

60. תוקפו של רישיון לשיבת קבע יכול שיפקע בהתקיים תנאים מסוימים. סוגיית פקיעת רישיון לשיבת קבע בישראל מוסדרת בתקנות הכניסה לישראל. תקנה 11(ג) לתקנות הכניסה לישראל קובעת כי תוקפו של רישיון לשיבת קבע יפקע, כדלקמן:

11. פקיעת תוקפו של רישיון ישיבה-

(א) תוקפו של רישיון לשיבת מעבר, לשיבת ביקור או לשיבת ארעי, יפקע בכל אחת מאלה:

...(א)

...(ב)

(ג) תוקפו של רישיון לשיבת קבע יפקע בהתקיים הנסיבות האמורות בפסקאות (4) או (5) לתקנת משנה (א) וכן אם בעל הרישיון עזב את ישראל והשתקע במדינה מחוץ לישראל.

61. תקנה 11א לתקנות קובעת חזקות לכאורה "להשתקעות", אשר די בהתקיימות **אחד** הפרמטרים דלעיל כדי להעיד על פגיעת רישיון לישיבת קבע בישראל (בג"צ עווד, עמ' 424). כדלקמן:

השתקעות במדינה מחוץ לישראל:

"לעניין תקנות 10 ו-11 יראו אדם כמי שהשתקע מחוץ לישראל אם נתקיים בו אחד מאלה:

1. הוא שהה מחוץ לישראל תקופה של שבע שנים לפחות;
2. הוא קיבל רישיון לישיבת קבע באותה מדינה;
3. הוא קיבל את האזרחות של אותה מדינה בדרך של התאזרחות."

62. זה המקום לציין, כי זה מכבר נקבע בפסיקה שתקנה 11א קובעת "חזקות" להשתקעות בלבד, שכן יש והמציאות החדשה, המחליפה את מקומה של המציאות של ישיבת קבע בארץ, עולה בעליל מנסיבות שונות מאלה המנויות בתקנה. כלומר, גם אם לא התקיימה אחת החזקות שבסעיף ניתן לראות באדם כמי שהשתקעה במדינה אחרת, כדלקמן:

"תקנה 11א לתקנות הנ"ל רק קובעת "חזקת השתקעות", אם נתקיימה אחת העובדות המנויות בתקנה. חזקה זו ניתנת לסתירה על ידי בעל הרישיון. אולם אין לומר כי רק אם נתקיימה אחת העובדות המנויות רק אז הוכחה עובדת ההשתקעות במדינה מחוץ לישראל לפי תקנה 11(ג)". בג"צ 7023/94 פתחיה שקאקי נ' שר הפנים (ניתן ביום 6.6.94)

63. המשיב יבקש להדגיש, כי למסקנה בדבר פגיעת תוקף רישיון ישיבת הקבע של העותר ניתן להגיע גם ללא התקנות ומכוח פירושו של חוק הכניסה לישראל, שכן הלכה היא, כדלהלן:

"רישיון לישיבת קבע, משניתן, נסמך על מציאות של ישיבת קבע. כאשר מציאות זו שוב אינה קיימת, פוקע הרישיון מתוכו הוא... כאשר מציאות זו נעלמת, אין עוד לרישיון במה שיתמוס, והריהו מתבטל מעצמו, בלא כל צורך במעשה ביטול פורמאלי... אכן, "ישיבת קבע", מעצם מהותה, משמעותה מציאות חיים. הרישיון, משניתן, בא ליתן תוקף חוקי למציאות זו. אך משנעלמה המציאות, אין עוד לרישיון כל משמעות, והריהו מתבטל מעצמו בלא כל צורך במעשה ביטול פורמאלי (השווה בג"צ 81/62 [6])." (בג"צ עווד הנ"ל, בעמ' 433; ראו גם ע"מ 5829/05 דארי נ' משרד הפנים (מורסם בנבו, 20.9.07)).

פקיעת תושבות ללא צורך בהודעת פגיעה:

64. כבר בשלב זה, יתייחס המשיב לטענת העותר כי מאחר ומעולם לא קיבל הודעה שתושבותו פקעה, הרי שיש לראות בו תושב קבע במדינת ישראל. כפי שיובהר להלן, בטענה זו אין ממש, כדלקמן:

65. בניגוד לטענת העותר, אין כל חובה שבדין להודיע לתושב שהתושבות בה הוא מחזיק פקעה, שכן, תושבות הקבע פוקעת עת שהתושב כבר אינו יושב דרך קבע בישראל. לעניין זה יפים הדברים בבג"צ 7952/96 פארס סלים פארס בוסתאני נ' שר הפנים, כדלקמן:

"הענקתו של רישיון לישיבת קבע מבוססת על מציאות עובדתית קיימת של ישיבת קבע בישראל. משהוענק הרישיון, הריהו תקף כל עוד המצב העובדתי שהצדיק את הענקתו מוסיף להתקיים. משחל שינוי במצב זה - לאמור, שהמציאות העובדתית של ישיבת קבע בישראל חדלה להתקיים - פוקע הרישיון מאליו".

66. במרוצת השנים, השתרשה הגישה לעיל ואומצה אף במקרים נוספים, כך לדוגמה יש לציין את האמור בבג"צ 7603/96 ופא מלאעבי נ' הממונה על מרשם האוכלוסין במשרד הפנים, פ"ד נט(4) 337 (2005), כדלקמן:

"התשובות נקבעת בהתחשב במצב העובדתי האובייקטיבי של התושב. במי שהיא נקנית במעשה, כך היא גם פוקעת במעשה. אין צורך אפוא בביטול רשמי של הרישיון" (בעמ' 341; וכן ראו: ע"ם 5829/05 דארי נ' משרד הפנים [פורסם בנבו] (20.9.07); ועת"מ (י"ם) 1038/04 סאקאללה נ' שר הפנים [פורסם בנבו] (7.3.05)).

67. בעניין זה ראה את הדברים שנקבעו בבית משפט נכבד זה בעתמ (י-ם) 1023/09 סלימאן אמין נ' שר הפנים, היפים בענייננו, כדלקמן:

"לגבי טענת העותר כי לא נעשה לו שימוע לפני ההחלטה על ביטול התשובות. זי בכך שהעותר שהה מחוץ לישראל תקופה של 7 שנים לפחות לאחר הגיעו לבגרות כדי לקבוע כאמור כי פקע תוקמו של הרישיון לישיבת הקבע, פקיעה שנעשית מעצמה."

68. סיכומם של דברים, מתקנה 11א(1) לתקנות עולה, כי כל מי ששהה מחוץ לישראל לתקופה העולה לשבע שנים- רואים אותו- במצוות המחוקק- כמי שהשתקע במדינה מחוץ לישראל. תוצאת הדבר היא, שתוקף הרישיון שהיה לאדם שכזה- לישיבת קבע בישראל- פקע אוטומטית, ובלבד שיוכת, כי הלה שהה תקופה זו מחוץ לישראל.

מו הכלל אל הפרט:

69. לעתים קרובות קשה להצביע על נקודת זמן מסוימת, שבה חדל אדם מלשבת קבע במדינה, וכי קיים בוודאי מרחב של זמן, שבו מרכז חייו של אדם כאילו מרחף לו בין מקומו הקודם למקומו החדש.

70. יחד עם זאת, בעניינו, אין ספק כי העותר נופל לגדר תקנה 11א לתקנות הכניסה לישראל, שכן קיים את התנאי הראשון, שדי בו בכדי להפקיע את רישיון ישיבת הקבע שלו. העותר עזב את ישראל עוד בשנת 1988, העתיק יחד עם משפחתו את מגוריו לא-ראם, והשתקע שם במשך יותר משבע שנים. העותר עקר עצמו מהמדינה ונטע עצמו בשטחי האזור. מרכז חייו שוב אינו המדינה, אלא אל-ראם – שטח B מחוץ לישראל.

71. כאמור, אין לקבל את טענת העותר כי משלא קיבל הודעה על פקיעת התשובות (בהתאם לנוהל שרנסקי) הרי שהפקיעה בטלה מעיקרה, שכן, ממילא גם לאחר נוהל שרנסקי מתן הודעת פקיעה איננה תנאי לפקיעתה של התשובות אלא מבחן מציאות החיים שנקבע בבג"צ עווד כפי שצוין לעיל.

72. ממילא עניינו של נוהל שרנסקי במדיניות לצורך החזרת תשובות שפקעה, ולא כבענייננו בשאלה האם התשובות פקעה כדין או לא. שאלה זו מופיעה באופן ברור בדין, והוכרעה בבג"צ עווד, ואין היא מוגדרת בנוהל שרנסקי.

73. עם זאת, נכון הדבר כי מרכז חיים של אדם לא נקבע על פי ביקור קצר מועד כזה או אחר ו/או על פי מספר שנים מדויק כזה או אחר. יש ומגורים לתקופה של חמש-שש שנים במקום כלשהו יהיו בגדר קביעת מרכז חיים מחוץ לישראל (ראה לדוגמה עניינה של העותרת בבג"צ 7023 שקאקי נ' שר הפנים שהוזכר לעיל), ויש ומגורים לתקופה של תשע שנים מחוץ לישראל לא יהיו בגדר השתקעות באותו מקום, והכל תלוי בנסיבות העניין. דהיינו, לא אורך התקופה הוא הקובע, ולא אורך הביקורים כמהלך התקופה, כי אם שורה של נסיבות קונקרטיות שיש בהם כדי להעיד היכן מקום מושבו הקבוע של אדם ומשפחתו.

הנסיבות שהביאו לשלילת תושבות העותר:

74. החלטת המשיב היא החלטה של רשות מנהלית הרשאית לבסס את ממצאיה והחלטותיה על "ראיות מנהליות". אין היא מחויבת להסמיק את הממצאים על ראיות ממין אלה המשמשות את בתי המשפט ואין היא כפופה לנטלי השכנוע החלים בערכאות שיפוטיות.

75. בהחלטותיו בשאלת מרכז החיים, רשאי המשיב להסתמך על ראיות שעומדות במבחן הראייה המנהלית, קרי – על כל ראייה "אשר כל אדם סביר היה רואה אותה כבעלת ערך הוכחתי והיה סומך עליה" (בג"ץ 442/71 לנסקי נ' שר הפנים, פ"ד כ"ו(2)337, 357) או "שרשות מינהלית סבירה הייתה מסתמכת עליה" (בג"ץ 1227/98 מלבסקי נ' שר הפנים, פ"ד נב(4)690, 715).

76. זה מכבר נקבע, כי המשיב רשאי, ככל רשות מינהלית, לבסס החלטתו על ממצאים וקביעות עובדתיות של רשויות אחרות, זאת בהתחשב במידת המיומנות של אותה רשות בנושא העובדתי, ובין-השאר להסתמך על ממצאי חקירות המוסד לביטוח לאומי (ראו: עע"מ 9018/04 סאלס מונא ואח' נ' משרד הפנים, כדלקמן):

"לאור האמור, אני סבור שהמשיב היה רשאי לבסס החלטתו על חומר הראיות שנאסף על-ידי המוסד לביטוח לאומי, ככל שראיות אלו עומדות במבחן הסבירות של הראייה המינהלית. אשר למבחן הסבירות, דעתי היא שמסקנתו של המשיב, על יסוד הראיות האמורות, כי לא הוכח שמרכז חייהם של המערערים בשנים האמורות היה בישראל, היא מסקנה סבירה שאין עילה להתערב בה."

77. המשיב סבור כי לאור מכלול הנסיבות, נראה כי ההחלטה לשלול תושבות עותר הינה סבירה ואין להתערב בה. ממצאי חקירת המל"ל פורטו בהרחבה לעיל ואין חולק כי במקרה הנוכחי המסקנה המתבקשת הינה כי העותר אכן עזב את ישראל עוד בשנת 1988.

78. את ממצאי חקירת הממ"ל אין לראות בחלל ריק. המסקנות שעלו מתקירה זו עולות בקנה אחד עם מכלול נסיבות המקרה לרבות השלמת אבי העותר עם הפסקת תשלומי קצבאות ילדיו משנת 1989; אי הצגת ראיות למרכז חיים על-ידי העותר החל משנת 1988 ובמיוחד החל משנת 1997 (לאחר שנתבקש לעשות כן); סתירות מהותיות ומסירת דיווחים כוזבים על-ידי העותר ביחס לעברו; הודאה של העותר עצמו כי במשך 12 שנה זנח את ענייניו במשרד הפנים; אישור נישואין בבית הדין השרעי הישראלי 10 שנים לאחר שנערכו בפועל; אי רישום ילדי העותר בישראל.

79. אשר-על-כן, מכלול הדברים שהובאו לעיל מעידים כי ההחלטה על פקיעת תושבות העותר הינה החלטה סבירה אשר התקבלה לאחר שקילת כל השיקולים הרלוונטיים.

התייחסות פרטנית לטענות העותר:

אל-ראם כ"ירושלים רבתי"- האמנם?

80. טענה נוספת של העותר עולה ביחס להנחיה של שר הפנים דאז, הרב אליהו סויסה, אשר גם ממנה למד הוא כי פקיעת תושבותו נעשתה בניגוד לדין, ומכאן בטלה מעיקרה. מפאת חשיבות הדברים, יבקש המשיב להביא בפני בית המשפט הנכבד את ההנחיה, כפי שהוצגה בכתב התשובה לבג"צ "המוקד להגנת הפרט" בסעיף 53, כדלקמן:

"מקום שתושב עבר לישוים הסמוכים מאד לגבולותיה המוניציפליים של ירושלים, קרי הוא התגורר "בירושלים רבתי", תוך שמרכז חייו בכל היבט אחר - עבודה, טיפול רפואי, חינוך, ילדים וכו' - המשיך להיות בישראל, כי אז לא יקבע משרד הפנים במקרים מסוג אלה, שפקעה תושבותו של אותו תושב בישראל."

• העתק תגובת המדינה בבג"צ 2227/98 מצ"ב, מסומן "14".

81. עמדת המשיב הינה כי גם בטענה זו אין ממש. ראשית, אין לקבל את הטענה כי א-ראם היא בהכרח "ירושלים רבתי" ולפיכך כל מי שהתגוררו שם ותושבותם פקעה – יש לראות בפקיעה זו כבטלה. א-ראם מוגדרת כאזור B הנמצא בשליטה אזרחית של הרשות הפלסטינית. על-כן, קבלת טענת העותר, כי כל תושבי א-ראם זכאים לרישיון ישיבת קבע בישראל תוביל למסקנה בלתי סבירה לחלוטין, לפיה ישראל למעשה מספחת "דה יורה" שטחים הנמצאים בשליטת הרשות הפלסטינית, דבר שאינו מתקבל על הדעת.

82. **שנית**, בעוד שתושבות העותר פקעה בשנת 1997, כתב התשובה בעניין בג"צ 2227/98 ניתן בתאריך 17.9.98, קרי בחלוף שנתיים. כלומר, בדומה להסתמכותה השגויה של העותר על נוהל שרנסקי, גם ההנחיה האמורה של השר סויסה ניתנה **לאחר שתושבות העותר כבר פקעה**, ומכאן, די בנתון זה בכדי לדחות את הטענה. לעניין זה ר' למשל את פסק הדין של בית המשפט העליון (מפי כבוד השופט ארבל) בעע"מ 9807/09 **זרינה נ' משרד הפנים** (מיום 1.8.11, פורסם באתר הרשות השופטת).

83. **שלישית**, העותר אף אינו עומד בתנאי ההנחיה עצמה. לגופו של עניין, ההנחיה דורשת כי רק תושב שעבר לירושלים רבתי, **אך שמר על מרכז חייו בכל היבט אחר בישראל**, כי אז לא יקבע משרד הפנים כי תושבותו פקעה. ודוק, במסגרת ההנחיה צוינו מספר קריטריונים כקווים מנחים לצורך בחינת מרכז החיים.

84. **בעניינו**, העותר אינו עומד באף לא בקריטריון אחד, ולעמדת המשיב מעולם לא עמד בקריטריונים אלו מאחר ומרכז חייו, בכל היבט שהוא, לא היה בישראל.

85. מלבד טענות בעלמא כי שמר על זיקותיו לירושלים, העותר לא הציג ולו ראשית ראייה שמרכז חייו בישראל או כי שמר על זיקה כלשהי לישראל וזאת עוד משנת 1997, כדלקמן: על-אף הטענה לעבודה בישראל, לא הוצגו תלושי שכר או ראיות כלשהן; על-אף הטענה למגורים בישראל לא הוצגו חשבונות ותשלומי ארנונה; על-אף שהתחתן בשנת 1999 אישר את נישואיו בבית הדין השרעי הישראלי רק בשנת 2009; על-אף הטענה כי ילדיו נולדו בישראל, רק בשנת 2007, לטענתו, פנה לרישומם במשרד הפנים; על-אף הטענה כי ילדיו לומדים בישראל, לא הציג אישורי לימודים במסגרות חינוך כלשהן. בנוסף, העותר לא הציג ולו ראיה אחת כי הוא או בני משפחתו קיבלו טיפול רפואי כלשהו בישראל.

86. לצד זאת, יש להזכיר פעם נוספת כי עוד בשנת 1997 התבקש העותר להציג בפני המשיב ראיות לקיום מרכז חיים בישראל, אך זה העדיף לזנוח עניינו. אם כן, נראה כי בהחלטת ועדת ההשגה אשר בחנה לגופו של עניין את השגת העותר לא נפל כל פגם, שכן הדברים שצוינו לעיל, נבחנו גם נבחנו על-ידיה, כדלקמן:

"האם הוכיח המשיג קיום מרכז חיים בישראל מאז שנת 1987 ועד לשנת 2013 בתחומי ישראל, לבד מהטענה המושמע בקול רם "מגיע לי"! התשובה שלילית".

87. במסגרת העתירה טוען העותר כי מאחר ובשנת 1996 לא היה קטין, היה על המשיב ליידעו ביחס לפקיעת תושבותו. כפי שפורט בהרחבה לעיל, ובהתאם לפסיקה ענפה בעניין זה, על המשיב אין כל חובה שבדין למסור הודעה כאמור כתנאי לפקיעתה של התושבות.

88. לצד זאת, טוען העותר כי בהתאם לסעיף 3ד לתצהיר שרנסקי, בפקיעת התושבות אין להביא במניין 7 השנים את הזמן שהתושב היה קטין במגוריו מחוץ לישראל. אין המשיב מתכחש לתוכנו של תצהיר שרנסקי, אך הטענה אינה רלוונטית לעניין העותר, בין היתר מחמת העובדה שתצהיר שרנסקי עוסק בתנאים לצורך השבת תושבותם של מי שנגרעו מהמרשם. בנוסף, תצהיר שרנסקי ניתן בשנת 2000 ואילו פקיעת תושבות העותר התרחשה, לכל המאוחר בשנת 1997, על-כן, ובהתאם למקובל באותו מועד הוחלו על העותר תקנה 11(ג) וחוקות ההשתקעות הקבועות בתקנה 11א. בכל מקרה, וגם אם נתחשב בתקופת הקטינות של העותר, הרי שגם מאז שנת 1990 (תקופת בגירותו של העותר) ובמשך שנים רבות לא התגורר העותר בישראל, ובוודאי שלא התגורר בה עד שנת 1997.

89. עוד במסגרת העתירה נטען, כי "גם אם התגורר העותר בא-ראם כפי שהמשיבה טוענת וכפי שהודה העותר- הח"מ), הרי שהיו לו זיקות חזקות לירושלים". לגופו של עניין, טוען העותר נהג לערוך קניות בירושלים, לבקר משפחתו ולעבוד בחברת דפוס (או בחנות ירקות, תלוי בגירסה), אך יחד עם זאת אינו מצרף ולו תלוש משכורת אחד להוכחת עבודתו או ראייה אובייקטיבית כלשהי. בכל הכבוד, עריכת קניות וביקורי משפחה (כאשר גם על טענות אלו לא הובאה כל אסמכתא) אינם מעידים על זיקות חזקות לירושלים, וטענות בעלמא בדבר עבודה בישראל, שכאמור לעיל אף לגביהן עלו סתירות, אינם מהוות כלשעצמן זיקה לישראל, והדברים ברורים.

90. בניגוד לטענת העותר, הנטל לא מוטל על המשיב להוכיח כי תושבותו של העותר פקעה - אלא על העותר להוכיח כי שמר על מרכז חיים בישראל. העותר נדרש לעשות כן עוד בשנת 1997, וכן בשנת 2007, אך בחר לזנוח את עניינו. ממילא, חקירת המל"ל המוכיחה מגורים באזור משנת 1988, בצירוף העובדה שהעותר נדרש להוכיח מרכז חיים בשנת 1997 ולא עשה כן, ובנוסף נישא לתושבת האזור בשנת 1999 – מספיקים בהחלט על מנת להשתכנע כי העותר חדל להיות תושב קבע בישראל בשנות ה-90 ומשכך פקעה תושבותו מאליה.

91. לפיכך, תושבותו של העותר פקעה כדין. במקרה רגיל, יכול היה המשיב לשקול החזרת תושבותו, וזאת כמובן בכפוף להוכחת מרכז חיים בשנתיים האחרונות. אלא שלמרבית הצער, ונוכח מעורבותו העניפה של העותר בפלילים, אין מקום להשיב את תושבותו של העותר בנסיבות אלה. לעניין זה יפס דבריו של כבוד השופט סובל בעתמ (י-ם) 50358-11-13 סמיר אבו אלחאג' נ' שר הפנים (פורסם בנבו, 26.02.2014), שנאמרו ביחס למניעה בטחונית אך יש להחיל גזירה שווה לעניין מניעה פלילית:

“הלכה פסוקה היא כי במסגרת הליך של השבת תושבות קבע לתושב ישראל לשעבר אשר רישיון ישיבת הקבע שלו פקע – וכך אף אם מדובר בתושב לשעבר שנוולד בירושלים – רשאי המשיב לבקש את עמדת גורמי הביטחון ולהתנות את השבת הרישיון בהעדרה של מניעה ביטחונית (עע”מ 9807/09 זרינה נ’ משרד הפנים, מיום 1.8.11, פסקה 22; עת”מ (י-ם) 1630/09 חוסיני נ’ שר הפנים, מיום 24.8.10, פסקה 13; עת”מ (י-ם) 53435-01-12 אבו דיאב נ’ משרד הפנים, מיום 26.3.12, פסקה 11). הלכה זו יפה גם למקרה של העותר. האמירה בפסק הדין בעת”מ 457/06 באשר לחובת המשיב להחליט בשאלת חידוש רישיון ישיבת הקבע של העותר “בהתאם להתרשמות המשיב ממיזת הזיקה של העותר לישראל” במהלך תקופת מבחן של שנתיים ברישיון זמני – לא באה לפגוע בזכות השמורה למשיב, מתוקף שיקול הדעת הרחב המוקנה לו, להתנות את השבת רישיון הקבע בהעדרה של מניעה ביטחונית.”

92. ויודגש, בעניינו מדובר במי שבקשתו להשבת תושבותו (שאיננה נושא העתירה) סורבה מתמת התנגדות משטרתית המבוססת על טעמים פליליים רבי עוצמה. בין היתר, מתבססת עמדת המשטרה על 2 הרשעות ועל כ-30 ידיעות מודיעיניות הקושרות את העותר לפעילות פלילית.

סיכום:

93. מדיניותה המוצהרת של המדינה, מזה שנים, היא שלא ליתן לזרים רישיונות לישיבת קבע בישראל אלא במקרים חריגים ומשיקולים מיוחדים. מדיניות זו עמדה במבחן בית המשפט, ולא נמצא בה פגם המצדיק את פסילתה. (ראו, בין היתר עע”מ 7244/07 אלכסנדרובנה נ’ משרד הפנים (פורסם באתר נבו, 2.7.2008)).

94. אין מחלוקת, כי העותר אינו זכאי לקבלת מעמד בישראל מכוח חוק או נוהל, לפיכך, על עניינו של העותר להיבחן על פי המדיניות והקריטריונים המנחים שנקבעו על ידי המדינה בעניין הרלוונטי.

95. בעתירתו לא מצביע העותר על פגם מנהלי שנפל בהחלטת המשיב. ההליך בעניין זה התבסס על הנהלים אשר אושרו לא אחת בפסיקת בית המשפט הנכבד ובפסיקת בית המשפט העליון. מסקנת המשיב עומדת על בסיס יציב ונתמכת במלוא הנתונים המצויים אצל המשיב ביחס לעותר, נתונים אשר אף בעתירתו זו אין העותר מוסיף עליהם מאומה.

96. לא למותר לציין, כי בהתאם להלכה בית המשפט הנכבד מעביר תחת שבת הביקורת השיפוטית את ההחלטה המנהלית ובוחר את סבירותה. אך אין המדובר בהחלפת שיקול הדעת של הרשות המנהלית בשיקול דעתו של בית המשפט הנכבד. ראו רע"ב 1663/98 בנימין בן נחמיה יאיר נ' נציב שירות בתי הסוהר, תק-על(2)98 322; בג"צ 4539/94 ד"ר נקסה נביל נ' ד"ר אפרים סנה ואח', פ"דמח(4) 778; פ"ד מח(3) 542.
97. וכך נאמר בפסק דינו של בית המשפט העליון (כבי' השופט סולברג) מיום 19/6/12 בעע"מ 4662/11 מ"י נ' זוהר:

דומני כי הערעור מוצדק. אמנם לא היה מקום לטענה על חריגה מסמכות, אך כידוע, בית המשפט לא נועד לבוא בנעלי הרשות המינהלית. עקרון הפרדת הרשויות מחייב איפוק שיפוטי, על מנת שלא להסיג את גבולן של רשויות המינהל.

אכיפת אמת-מידה של "לפנים משורת הדין" אינה עולה בקנה אחד עם הריסון הנדרש, לא מטעמי כבוד גרידא, אלא מפאת המומחיות והכלים שבידי רשויות המינהל, לשקול את העניין לגופו על רקע התמונה הכוללת, ובכך יתרונו על פני בית המשפט.

אכיפת אמת-מידה של "לפנים משורת הדין", יכולה גם לקלקל את השורה. מכוח המחוייבות לעקרון השוויון, עלול להפוך עד מהרה מה שלפנים משורת הדין, לשורת הדין עצמה. בין לבין, מבוכה ומבולקה, פגיעה בוודאות המשפט, בבהירותו וכיציבותו. טשטוש בן "משפט" לכין אמת-מידה לבר-משפטית צפוי לפגוע ביחידים ובציבור, לבקוע בקיעים במדיניות הכוללת שהיתוותה הרשות. בהצטברות מקרים פרטניים שכאלה, כנטען, יש כדי לפורר את מדיניותה של הרשות המינהלית; וכזאת לא יעשה.

כידוע, הביקורת השיפוטית בגדרה של עילת הסבירות אינה מבקשת לקבוע מהי ההחלטה שעל הרשות המינהלית היה לקבל, לא לקבוע אם ניתן היה לקבל החלטה נבונה או יעילה יותר, אלא להגדיר מיתחם שבמסגרתו כל איזון שתעשה הרשות המינהלית יהא ראוי וכל החלטה תהא סבירה. רק חריגה ממיתחם הסבירות מצדיקה את התערבותו של בית המשפט.

משלא חרגה החלטת משרד הפנים בעניינם של המשיבים ממתחם הסבירות (גם לדעת בית המשפט לעניינים מנהליים),

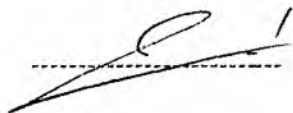
ומשלא נמצאה עילה אחרת להתערב בה ולשנותה, היה על בית המשפט לכבדה ולדחות את העתירה.

אשר על כן אציע לקבל את הערעור, לבטל את פסק הדין של בית המשפט לעניינים מינהליים, ולהותיר על כנה את החלטת משרד הפנים.

98. החלטת המשיב בעניינם של העותר סבירה ומתבקשת היא, ובכל מקרה היא אינה חורגת ממתחם הסבירות. כפי שפורט לעיל, החלטת ועדת ההשגה אשר הוקמה כאמור לעיל, היא ההחלטה הנדרשת לבחינה בעתירה זו.

99. משלא הראה העותר פגם מינהלי בהחלטת המשיב, עומדת למשיב חזקת התקינות המנהלית, ועל כן דין העתירה להידחות.

אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את העתירה על הסף ולחלופין לגופה, ולחייב את העותרים בהוצאות לטובת המשיב.

נדב ביננבאום, עו"ד

פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)